

Tekstiilituotannon ja -jätteen vaikutus ympäristöön

Pikamuodin myötä vaatteita valmistetaan ja heitetään pois kasvavaa vauhtia. Miten ilmiö vaikuttaa ympäristöön, entä mitkä ovat EU:n ratkaisut?

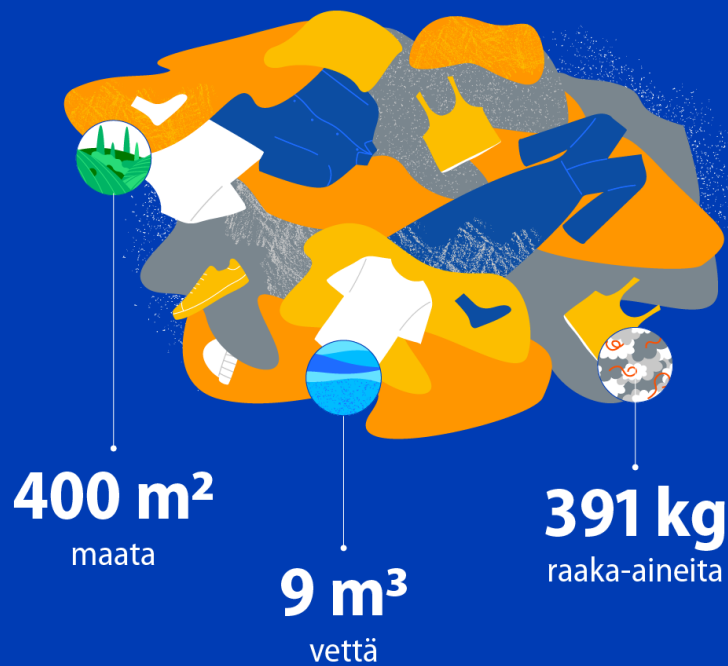


Pikamuoti tarkoittaa halpamuodin tarjontaa jatkuvalla syötöllä. EU haluaa puuttua ilmiön ympäristövaikutuksiin vähentämällä tekstiilijätteen määrää, pidentämällä vaatteiden elinikää ja lisäämällä tekstiilien kierrätystä. Suunnitelman on määrä osaltaan auttaa [kiertotalouden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä](#).

Lue [kiertotalouden määritelmästä sekä sen merkityksestä ja hyödyistä](#)

TEKSTIILIEN YMPÄRISTÖVAIKUTUS

Vuonna 2020 tekstiilien keskimääräinen
kulutus EU:ssa vaati henkeä kohden:



ja aiheutti noin **270 kg:n** hiilijalanjäljen

Lähde: Euroopan ympäristökeskus (EEA), 2023



Luonnonvarojen ylikulutus

Tekstiilituotannossa käytetään paljon vettä sekä maata puuvillan ja muiden kuitujen kasvattamiseen.

Yhden puuvillaisen t-paidan valmistamiseen tarvitaan arviolta **2 700 litraa makeaa vettä** eli

yhden henkilön 2,5 vuoden juomavesitarpeen verran.

Tekstiiliala oli kolmanneksi suurin syy vesistöjen laadun heikentymiseen ja maankäyttöön vuonna 2020. Kyseisenä vuonna jokaisen EU-kansalaisen kenkien ja vaatteiden materiaalien tuottamiseen kului keskimäärin yhdeksän kuutiometriä vettä, 400 neliometriä maata ja 391 kilogrammaa raaka-aineita.

Veden pilaantuminen

Tekstiilituotannon värjäys- ja viimeistelytuotteiden arvioidaan aiheuttavan noin 20 prosenttia maailman puhtaan veden pilaantumisesta.

Tekokuitujen pesussa vapautuu arviolta 0,5 miljoonaa tonnia mikrokuituavaltameriin joka vuosi.

Koneellisesta polyesterivaatepyykinä voi vapautua 700 000 mikromuovikuitua, jotka voivat päätyä elintarvikeketjuun.

Valtaosa tekstiilien mikromuoveista irtoaa muutaman ensimmäisen pesun aikana. Pikamuoti perustuu massatuotantoon, alhaisiin hintoihin ja isoihin myyntimääriin, mikä puolestaan johtaa siihen, että vaatteita pestään ensimmäistä kertaa entistä useammin.

Synteettisten materiaalien pesusta on syntynyt yli 14 miljoonaa tonnia mikromuovia, joka on kertynyt valtameriin. Tämän maailmanlaajuisen ongelman lisäksi vaatteiden tuotannolla on tuhoisia vaikutuksia ihmisten terveyteen, eläimiin ja ekosysteemeihin siellä, missä tehtaat sijaitsevat.

Kasvihuonekaasupäästöt

Euroopan ympäristökeskuksen mukaan tekstiilihankinnoista EU:ssa aiheutui vuonna 2020 noin 270 kiloa CO₂-päästöjä henkeä kohti. Tämä tarkoittaa, että tekstiilituotannon hiilidioksidipäästöt EU:ssa olivat yhteensä 121 miljoonaa tonnia.

Tekstiilijäte kaatopaikoilla

Tapa, jolla ihmiset pyrkivät eroon ei-toivotuista vaatteista, on myös muuttunut. Tavarointa heitetään pois eikä lahjoiteta.

Alle puolet käytetyistä vaatteista kerätään uudelleenkäyttöä tai kierrätystä varten ja vain 1 % kierrätetään uusiksi vaatteiksi. Teknologioita, joiden avulla vaatteita voidaan kierrättää takaisin kuiduksi, on alkanut vasta nyt tulla markkinoille.

1 %

käytetyistä vaatteista kierrätetään uusiksi vaatteiksi

Eurooppalaiset kuluttavat keskimäärin lähes 26 kiloa ja heittävät pois noin 11 kiloa tekstiilejä joka vuosi. Käytetyt vaatteet voidaan viedä EU:n ulkopuolelle, mutta suurin osa (87 %) poltetaan tai viedään kaatopaikalle.

Pikamuoti on ollut keskeinen tekijä kulutuksen lisääntymisessä, ja sitä on osaltaan vauhdittanut sosiaalinen media. Vaateteollisuus on voinut levittää muotitrendejä isommalle joukolle kuluttajia nopeammin kuin aiemmin.

Ongelmaan pyritään vastaamaan uusilla strategioilla, joihin kuuluu muun muassa vaatevuokrausyritysten kehittäminen, tuotteiden suunnittelu siten että uudelleenkäyttö ja kierrätys helpottuu (muodin kiertotalous), kuluttajien ohjaaminen ostamaan vähemmän ja laadukkaampia vaatteita (hidas muoti) ja yleisesti kulutustottumusten ohjaaminen kohti kestävämpiä vaihtoehtoja.

TEKSTIILITUOTANTO

Maailmanlaajuinen tekstiilikuitujen tuotanto on lähes kaksinkertaistunut:



58 miljoonasta tonnista vuonna 2000

109 miljoonaan tonniin vuonna 2020

Sen ennustetaan kasvavan
145 miljoonaan tonniin vuoteen 2030 mennessä

Lähde: Euroopan ympäristökeskus (EEA) - ETC-CE raportti 2023/5, 2023



EU:n tekstiilistrategia

Osana kiertotalouden toimintasuunnitelmaa Euroopan komissio esitteli maaliskuussa 2022 [uuden tekstiilistrategian](#), jolla on määrä tehdä tekstiileistä kestävämpiä, korjattavampia, uudelleenkäytettävämpiä ja kierrätettävämpiä, puuttua pikamuotiin ja vauhdittaa alan innovaatioita.

Uuteen strategiaan sisältyy vaatimuksia tekstiilien ekologisemmasta suunnittelusta, selkeämmästä tiedon jakamisesta sekä digitaalisesta tuotepassista. Lisäksi yrityksiä vaaditaan kantamaan vastuunsa ja toimimaan hiili- ja ympäristöjalanjälkensä minimoimiseksi.

Kesäkuussa 2023 mepit esittivät tiukempia EU-toimia tekstiilien liiallisen tuotannon ja

kulutuksen pysäyttämiseksi. Parlamentti vaati, että tekstiilien tuotannossa kunnioitetaan ihmisoikeuksia sekä sosiaalisia ja työntekijöiden oikeuksia samoin kuin ympäristöä ja eläinten hyvinvointia.

Tekstiilijätettä koskevat EU-toimet

EU:lla on oma ympäristömerkki, jonka tiettyjä ympäristönormeja noudattavat valmistajat voivat antaa tuotteelleen. Näin voidaan tuoda esiin tuotteita, jotka sisältävät vähemmän haitallisia aineita sekä saastuttavat vähemmän vesistöjä ja ilmaa.

Komission strategian toimenpiteillä myös puututaan vaarallisiin kemikaaleihin, vaaditaan valmistajia ottamaan vastuu tuotteistaan niiden koko elinkaaren ajan jätteeksi asti ja autetaan kuluttajia valitsemaan kestäviä tekstiilejä.

Euroopan parlamentti esitti muutoksia tekstiilijätettä koskeviin sääntöihin maaliskuussa 2024. Jätedirektiivin päivitys toisi mukanaan lisää vastuuta valmistajille, eli käytännössä tekstiilien (kuten vaatteiden, kenkien, hattujen ja asusteiden) valmistajien sekä näitä tuotteita EU:n sisämarkkinoille tuovien yritysten tulee maksaa tekstiilien keräämisen, lajittelun ja kierrätyksen kulut.

Komission esityksen mukaan laajennettu tuottajavastuu tulisi ottaa käyttöön 30 kuukautta direktiivin voimaantulon jälkeen, mutta mepit vaativat sen käyttöönottoa jo 18 kuukauden jälkeen. Lisäksi EU-maiden tulee erilliskerätä tekstiilit uudelleenkäyttöä ja kierrätystä varten tammikuun 2025 alusta alkaen.

”Vaadimme tavoitetta tekstiilijätteen vähentämiseksi sekä käytettyjen tekstiilien viennin valvomista”, sanoi parlamentissa lakiesitystä luotsaava puolalaismeppi **Anna Zalewska** (EKR). Hän vaati myös parempaa infrastruktuuria tekstiilien keräykseen sekä yhdyskuntajätteen tehokkaampaa lajittelua, jotta kierrätykseen kelpaavat materiaalit poistetaan poltettavaksi tai kaatopaikalle päätyvän jätteen joukosta.

Seuraavaksi

Neuvottelut lainsäädännön lopullisesta muotoilusta neuvoston kanssa jäävät seuraavalle parlamentille, joka valitaan 9. kesäkuuta järjestettävissä EU-vaaleissa.

Lisätietoa jätteistä EU:ssa:

- [Jätehuolto EU:ssa](#)
- [Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu EU:ssa](#)
- [EU:n strategia muovijätteen vähentämiseksi](#)
- [Pakkausjätteen vähentäminen EU:ssa \(infografiikka\)](#)
- [Vähemmän ruokajätettä: EU:n toimet](#)

Linkit

[Tekstiili- ja vaatetusteollisuuden ympäristövaikutukset: mitä kuluttajien on tiedettävä \(englanniksi\)](#)

[Kiertotaloutta koskeva toimintasuunnitelma](#)

[Taustatiedote: Kiertotalouden toimintasuunnitelma Euroopan vihreän kehityksen ohjelma](#)

[Komission lehdistötiedote: Tuotanto- ja kulutustapojen muuttaminen: Uusi kierrätystalouden toimintasuunnitelma viitoittaa tietä kohti ilmastoneutraalia ja kilpailukykyistä taloutta, jossa kuluttajilla on paremmat valinnanmahdollisuudet](#)